

Brüksel'de yapılan AB Liderler Zirvesi'nde, AB üyesi 28 ülkenin devlet ve hükümet başkanları 2030 İklim ve Enerji Paketi üzerinde anlaştı. Zirve'de varılan mutabakat, sera gazlarının %40 azaltılması, yenilenebilir enerjinin genel enerji içindeki payının %27 seviyesine yükseltilmesi ve AB'deki enerji tüketiminin %27 oranında düşürülmesi olarak belirlendi.

AB, 2030 İKLİM VE ENERJİ PAKETİ ÜZERİNDE ANLAŞMAYA VARDI

Avrupa Komisyonu'nun 22 Ocak 2014 tarihinde sunduğu 2030 İklim ve Enerji Paketi, 23-24 Ekim 2014 tarihinde Brüksel'de 28 üye ülkenin devlet ve hükümet başkanlarının bir araya geldiği AB Liderler Zirvesi'nde onaylandı. Avrupa Komisyonu tarafından yapılan yazılı açıklamada, özellikle üye ülkelerin ekonomik alandaki kırmızıçizgilerinin belirginliği sürerken, 28 üye ülkenin paket üzerinde anlaşmaya varması, pek çok açıdan AB için önemli bir sürece işaret ediyor. Paket, gerek AB'nin orta ve uzun vadeli bağlayıcı hedefleri gerekse Türkiye'nin iklim değişikliği alanında sergilediği mevcut profilinin AB ekseninden kaymaması için önemli mesajları içeriyor. Buna göre, 1990 yılına kıyasla AB'nin 2030 İklim ve Enerji Paketi kapsamında; sera gazı emisyonlarının en az %40 oranında azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım oranı ile enerji verimliliği oranının en az %27'ye yükseltilmesi gündeme giriyor.

Melih ÖZSÖZ

İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve
Araştırma Müdürü

NEDEN 2030 HEDEFLERİ?

Ekonomik Kriz: 2020 hedeflerinin bağlayıcılığı sürerken, 2008 yılından itibaren ekonomik krizin neden olduğu ortamın getirisi olarak, AB'nin ekonomik kırılganlığı öne çıkmış ve bu ortamla beraber, özellikle AB ETS üzerinden karbon fiyatlarının aşırı düşmesi, piyasaya olan güveni azaltmıştır. Emisyonların 2050 yılına kadar %80-95 oranında azaltılmasının bir diğer bileşeni, karbon piyasasının etkinliğinin temini oluyor.

Enerji Güvenliği: Enerjide daha bağımsız bir AB'nin yaratılması hedefine hız verilmesi her geçen gün artıyor ve AB'nin enerji sisteminin güvenliği büyük yatırımları zorunlu kılıyor. Dolayısıyla yatırımcıların 2020 sonrası dönemi daha iyi okuyabilmeleri için, daha istikrarlı ve ulaşılabilir hedeflerin yakalanması zorunluluğu doğuyor.

Daha Etkili Yönetişim Sistemi: Rekabetçi; güvenli ve sürdürülebilir enerjiye dayalı ulusal planlar içeren yeni bir yönetim çerçevesine ihtiyaç güncelliğini koruyor. Planlar, AB düzeyinde tutarlılık sağlamak için ortak bir yaklaşım çerçevesinde üye devletler tarafından hazırlanıyor.

2015 Anlaşması: AB'nin, 2020 yılında yürürlüğe girmesi bek-

lenen yeni Uluslararası İklim Anlaşması'nın müzakerelerinde aktif rol üstlenememe sorunu nedeniyle, eleştirilerin yumuşatılması açısından kısa zamanda onaylanan 2030 hedeflerinin varlığı önem kazanıyor.

AB EMİSYON TİCARET SİSTEMİ REFORMLARI

Öte yandan, paketle beraber sunulan ve doğrudan AB Emisyon Ticaret Sistemi (AB

AB'de En Fazla Emisyon Üreten İlk Üç Sektör

Sektör	Milyon ton	Yüzde (AB-28)
Enerji	3.604	79
Tarım	469	10
Sanayi	321	7

Kaynak: Avrupa Çevre Ajansı, 2014.

ETS ile ilgili olan “Pazar İstikrarı Rezervi” (Market Stability Reserve-MSR) ile AB Komisyonu, 2021 yılında faaliyete geçmesini öngördüğü bir çeşit karbon piyasa istikrar mekanizması kurmayı hedefliyor.

Bilindiği gibi AB ETS, 2005 yılında faaliyet göstermeye başlayan uygulama alanı bakımından dünyadaki en büyük emisyon ticaret uygulaması olarak tanımlanıyor. Sistem dahilinde belirlenen tesisler için azami emisyon izinleri veriliyor ve üyeler ülkeler için belirlenen izinler yıllık olarak Avrupa Komisyonu tarafından belirleniyor. Üye ülkeler de, ülke içindeki tesislere ücretsiz emisyon salım hakkı (allowance) veriyor. Sistemin temel ilkesini oluşturan kısımda, yıl sonunda bu izinleri aşmayan tesisler, aşan tesislere artakalan emisyon miktarlarını satabiliyor. Fiyatlandırma ise o yılki arz-talebe göre değişiyor.

▲ **Almanya Başbakanı Angela Merkel ile Fransız Cumhurbaşkanı François Hollande Brüksel’de yapılan AB Liderler Zirvesi’nde 2030 İklim ve Enerji Paketi üzerine görüşürken.**

Ancak 2008 yılı kriziyle beraber, AB ETS’de arzın artması, karbon fiyatlarını aşağıya çekmişti. Başka bir ifadeyle, karbon fiyatının düşmesiyle, işletme sahipleri kotalara uymak yerine emisyonları artırıcı seçeneklere doğru kayıyor. Avrupa karbon piyasasındaki gittikçe artan emisyon izinleri sorunu, mevcut süreçte reform çalışmalarını beraberinde getiriyor.

Brüksel gündemindeki reformlar, AB ETS’nin daha işlevsel hale getirilmesi ve karbon fiyatlarının istikrarlı seyrine tekrar kavuşması adına geliştirilen “yapısal” reformlar niteliğinde olacağı öngörülüyor.

PAKETİN AB İÇİN ÖNEMİ

AB ETS ekseninde, “piyasada güven” temini: Belirtilen reformlar, AB’nin, küresel boyutta emisyonların azaltılması konusundaki etkin rolünün devamı için önemli bir sınava işaret ediyor. Dolayısıyla AB ETS ekseninde, “piyasada güven” sorununun aşılması açısından Zirve’de 2030 hedeflerinin onaylanması, karbon piyasasının işlevselliği

Türkiye’de Gönüllü Karbon Piyasası Projelerinin Sektör Dağılımı

Sektör	Yüzde
Jeotermal	42
Rüzgar	39
Atık	15

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014

kavuşması için oldukça önem taşıyor.

2050 hedeflerine yönelik “ara dönem strateji belgesi”: Bilindiği gibi, AB’nin 2050 hedefleri (emisyonlarda %80-95 oranında azaltım hedefi) bağlayıcılığını sürdürüyor. Ancak bu hedeflere ulaşılması için, 2020 hedeflerinin de üzerinde çıkartılmış bir revizyon çalışmasına ihtiyaç her geçen gün artmaktaydı. 2030 Paketi, 2050 hedefine ulaşılması için “ara dönem” strateji paketi olarak görülüyor.

BM Taraflar Konferansı öncesi, “küresel mesajın tamamlanması”: Bilindiği gibi, 2015 yılı sonunda Paris’te imzalanması beklenen ve 2020 sonrası dönemi şekillendirecek bağlayıcı bir iklim değişikliği anlaşması taslağının, bu yılsonunda Peru’nun başkenti Lima’da gerçekleştirilecek BM Taraflar Konferansı’nda onaylanması bekleniyor. 2030 paketinin onaylanması, Konferans öncesinde AB’nin küresel mesajının tamamlanması açısından da önemli hale geliyor.

PAKETİN “TÜRKİYE” İÇİN ÖNEMİ

AB hedeflerine “paralel bir çerçeve”: AB’de düşük karbonlu ekonomi modeli, her politika alanında önceliğini korumakla beraber, özellikle AB ETS reformlarının ve AB’nin orta ve uzun vadeli iklim ve enerji politikası hedeflerinin Türkiye tarafından takip edilmesi, Türkiye’nin AB’ye katılım müzakerelerinin en önemli başlıklarından biri olan Çevre faslına uyumunu hızlandırabilir.

“Ulusal emisyon azaltım hedefimiz şart”: Türkiye’nin uzun vadede sayısallaştırılmış sera gazı emisyon azaltım hedefi henüz açıklanmamıştır. Bu konu, özellikle Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan İlerleme Raporu kapsamında sunulan önemli eksikliklerden biri olarak belirtilmeye devam ediyor. Öte yandan, Peru’da gerçekleşecek BM Konferansı öncesinde ve Paris’te imzalanması planlanan anlaşma öncesinde, Türkiye tarafından açıklanacak ulusal emisyon azaltım hedefi, Türkiye’nin AB’ye katılım müzakereleri ve uluslararası müzakere ortamında aktif ülke profilini sergilemesi açısından kaçınılmaz bir fırsat sunuyor. Nitekim 17 Mayıs 2014 tarihinde Resmi Gazete’de yenilenmiş haliyle e yayımlanan 29003 sayılı “Sera Gazlarının Takibi Hakkında Yönetmelik” dâhilinde uyum çalışmalarına hız verilmesi, Türkiye’nin konuya yönelik çabalarını gösteriyor.

“Ulusal karbon piyasası” hazırlıkları: Türkiye’de ulusal karbon piyasasının kurulması çalışmaları, “hazırlık” çalışmaları kap-

samında tüm hızıyla sürdürülüyor. Gönüllü Karbon Piyasası’na yönelik projeler yürütülmekte olup, piyasa mekanizmalarının Türkiye’de uygulanmasını kolaylaştıracak Dünya Bankası ile imzalanan Karbon Piyasasına Hazırlık Ortaklığı Programı (PMR) kapsamında önemli çalışmalar yapılıyor. Hâlihazırda yürütülen bu çalışmaların “uygulama” alanında etkin sonuç alınmasını ve bu konunun AB’nin iklim değişikliği politikasının can damarı olan yeni AB ETS ile uyumlu bir konumda devam ettirilmesi önem kazanıyor.

Türkiye’de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı verilerine göre, gönüllü karbon ticareti kapsamında 308 projeye toplamda 20 milyon ton karbondioksite eşdeğer oranda emisyon azaltımı sağlandığı görülüyor. AB genelinde 2013 yılında toplam emisyon oranı ise 1895 milyon ton olarak kayıtlarda belirtiliyor. Emisyon oranlarındaki bu fark, 28 üyeli AB’ye ait olmakla beraber, üzerinde durulması gereken önemli noktalardan biri de, emisyon değerlerinin “artış hızının” Türkiye’de ekonomik büyümeyle doğru orantılı seyri oluyor. Nitekim Türkiye’nin 2010 yılında hesaplanan emisyon envanteri 401,9 milyon ton iken; 2012 yılında bu miktar 439,9 milyon tona yükseldiği gözlemleniyor (Nisan 2014, TÜİK).